

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 2 § i sjöarbetstidslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att sjöarbetstidslagens bestämmelser om tillämpningsområde och undantag från tillämpningsområde ändras. Begränsningen av lagens tillämpning så att den endast gäller fartyg som går i trafik utanför Östersjön stryks. I bestämmelserna om undantag från tillämpningsområde tillämpas lagens bestämmelser om minimivilotider i havsfiskares arbetsavtalsförhållanden

även då fartyget befinner sig inom fångstområde. Enligt gällande lag tillämpas lagen inte till någon del på arbete som utförs på ett fiskefartyg då det befinner sig inom fångstområde.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge och de föreslagna ändringarna

Enligt 1 § som gäller sjöarbetstidslagens (296/1976) tillämpningsområde tillämpas lagen på arbete, som person, som tjänstgör på finskt fartyg i utrikesfart, utför för fartygets räkning eller eljest på förmans order på fartyget eller annorstädes. Sjöarbetstidslagen tillämpas på arbete som utförs i både arbetsavtalsförhållande och tjänsteförhållande.

Enligt 1 § 3 mom. i sjöarbetstidslagen tillämpas lagen med de begränsningar som anges i 2 § även på arbete som utförs på fiskefartyg, om fartyget går i trafik utanför Östersjön.

I 2 § föreskrivs om undantag som gäller tillämpningsområde. Enligt punkt 9 b i paragrafen tillämpas lagen inte på arbete som utförs på ett fiskefartyg, då det befinner sig inom fångstområde. På fiskefartyg tillämpas sjöarbetstidslagen med andra ord då fartyget är på väg till ett fångstområde eller från ett fångstområde och går i trafik utanför Östersjön.

Lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982) tillämpas på arbete som arbetstagar på grundval av avtal utför åt arbetsgivare under dennes ledning och uppsikt mot lön

eller annat vederlag ombord på finskt fartyg i inrikesfart eller, på förordnande av arbetsgivaren, tillfälligt annorstädes. Enligt 3 § 5 punkten som gäller undantag från lagens tillämpningsområde tillämpas lagen inte på arbete som utförs på fiskefartyg, fränsett bestämmelserna om minimivilotider.

Enligt 2 § i arbetstidslagen (605/1996) tillämpas arbetstidslagen inte på fiske och hantering av fångsten i omedelbar anslutning till fisket.

Europeiska unionens råds direktiv om arbetstidens förläggning i vissa avseenden 93/104/EG (arbetstidsdirektivet) ändrades genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/34/EG för att täcka sektorer och verksamheter som inte omfattas av det direktivet (direktivet om ändring av arbetstidsdirektivet). Dessa två direktiv kodifierades sedermera till ett enda direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG (kodifierade arbetstidsdirektiv) om arbetstidens förläggning i vissa avseenden. Samtidigt upphävdes direktiv 93/104/EG sådant det lydte i ändrad form.

Bestämmelser om arbetstiden för arbetstagar ombord på sjögående fiskefartyg ingår i artikel 21 i det kodifierade arbetstidsdirektivet. Enligt 1 punkten i artikeln tillämpas inte

bestämmelserna om vilotid per dag i artikel 3, raster i artikel 4, vilotid per vecka i artikel 5, maximiarbetstid per vecka i artikel 6 eller förbud mot nattarbete i artikel 8 på nämnda fiskare. Medlemsstaterna skall dock vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att alla arbetstagare ombord på ett sjögående fiskarfartyg som för en medlemsstats flagg har rätt till tillräcklig vila samt för att begränsa veckoarbetstiden till maximalt 48 timmar i genomsnitt under en referensperiod på högst 12 månader. Enligt 2 och 3 punkten i artikeln kan medlemsstaterna sörja för att skydda fiskarnas arbetstider antingen genom att reglera maximiarbetstider eller minimivilotider.

Om man väljer att reglera maximiarbetstiden, får den vara högst 14 timmar under varje 24 timmars period eller 72 timmar under varje sjudagarsperiod. Om man åter reglerar vilotiderna, skall minimivilotiden vara 10 timmar under en 24 timmars period eller 77 timmar under en sjudagarsperiod. Vilotiden kan delas in i högst två perioder, varav den ena skall vara minst sex timmar. Intervallet mellan två på varandra följande viloperioder får vara högst 14 timmar. Medlemsstaterna kan genom bestämmelser i lag eller förordning eller genom kollektivavtal avvika från nämnda timgränser då det är nödvändigt på objektiva grunder eller av tekniska skäl, eller av skäl som har att göra med arbetets organisation förutsatt att kraven som gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet beaktas på behörigt sätt. Vid undantag skall man i mån av möjlighet iaktta de fastställda normerna, men hänsyn får tas till oftare förekommande eller längre ledighetsperioder eller beviljande av kompensationsledighet till arbetstagare. Enligt direktivet skall arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer höras innan undantag fastställs.

Bestämmelserna som gäller havsfiskare i direktiv om ändring av arbetstidsdirektivet skulle genomföras nationellt senast den 1 augusti 2003. Det kodifierade arbetstidsdirektivet trädde i kraft den 2 augusti 2004.

Eftersom bestämmelserna i artikel 21 i det kodifierade arbetstidsdirektivet tillämpas på alla havsfiskare, föreslås att 1 § 3 mom. i sjöarbetstidslagen ändras så att begränsningen av lagens tillämpning så att den endast gäller fartyg som går i trafik utanför Öster-

sjön stryks. Följaktligen tillämpas sjöarbetstidslagen med de begränsningar som anges i 2 § på fiskefartyg som går i trafik utanför de vattenområden som hör till tillämpningsområdet för lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart.

I 9 a § i sjöarbetstidslagen föreskrivs om minimivilotider för arbetstagare som omfattas av lagens tillämpningsområde så att bestämmelser om allmänna minimivilotider skall finnas i 1 och 2 mom. och bestämmelser om minimivilotider för vakthållande personal i 3 mom. I paragrafen föreskrivs dessutom om arbetstagares rätt till ersättande vilotid när sådan vilotid som avses i paragrafen störs av en kallelse till arbete samt om vilotidsbestämmelsernas inverkan på arbete som skall utföras under exceptionella förhållanden. I paragrafen föreskrivs även om när raster skall betraktas som vilotid enligt paragrafen.

Enligt 1 mom. skall en arbetstagare under varje period av 24 timmar ges en vilotid på minst 10 timmar. Under varje period av sju dagar skall arbetstagaren ges en vilotid på sammanlagt minst 77 timmar. Om arbetstagaren under sex dagar ges en vilotid på 10 timmar, skall han eller hon således ges en vilotid på 17 timmar på den sjunde dagen.

Enligt 2 mom. kan vilotiden per dygn delas upp i två perioder, av vilka den ena skall vara oavbruten i minst sex timmar. Enligt momentet får en arbetstagares vilotid under högst två perioder av 24 timmar efter varandra på en gång förkortas till sex timmar, förutsatt att arbetstagaren under varje sjudagarsperiod ges en vilotid på minst 77 timmar. Ersättande vilotid som är längre än en minimivilotid på 10 timmar enligt momentet kan ges också före en förkortning av vilotiden enligt andra meningen i momentet, om den totala mängden minimivila uppnås under sjudygnsperioden.

Bestämmelserna om minimivilotider i sjöarbetstidslagen tillämpas inte på fiskare då de utför sitt arbete inom fångstområde. Eftersom arbetstidsdirektivet efter ändringen år 2000 också tillämpas på fiskarnas arbete och eftersom de direktivenliga kraven på minimivilotider för fiskare motsvarar kraven på minimivilotider för sjöfarande, föreslås att regleringen av minimivilotider i sjöarbets-

tidslagen utsträcks till att även gälla sådana havsfiskare som avses i 2 § 9 b-punkten.

Det föreslås att 2 § 9 b-punkten som gäller undantag från sjöarbetstidslagens tillämpningsområde ändras så att sjöarbetstidslagen inte tillämpas på arbete som utförs på fiskefartyg inom fångstområde med undantag för bestämmelserna om minimivilotider i 9 a §, vilka alltså skall tillämpas också då fartyget befinner sig inom fångstområde. Den föreslagna regleringen motsvarar det regleringssätt som omfattas i 3 § 5 punkten i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart och uppfyller kraven i kodifierade arbetstidsdirektivet.

2. Propositionens verkningar

I Finland betraktas en sådan person som yrkesfiskare vars totalinkomster av fisket och förädlingen av fångst som han själv fångat är minst 30 procent av hans regelbundna totalinkomster. Alla fiskare på havsområdet måste höra till yrkesfiskarregistret, som förs av fiskerinäringsenheterna vid arbetskrafts- och näringscentralerna.

Enligt yrkesfiskarregistret fanns det i Finland vid utgången av år 2003 cirka 700 yrkesfiskare som hör till fiskarkategori I. Av dem är nästan alla s.k. andelsfiskare, vars arvode bestäms som en viss andel av fartygets fiskefångst. Andelsfiskarna är i allmänhet verksamma som självständiga yrkesutövare och omfattas således inte av sjöarbetstidslagens tillämpningsområde.

Det finns inga exakta uppgifter om hur många havsfiskare som är anställda i arbetsavtalsförhållande, men enligt uppskattning rör det sig om 10–20 personer. Den föreslagna bestämmelsen om minimivilotid bör

således beaktas i arbetstidsarrangemangen för dessa personer. De totalekonomiska verkningarna av den föreslagna bestämmelsen är tämligen obetydliga.

Den föreslagna ändringen bygger på bestämmelserna i direktivet om ändring av arbetstidsdirektivet, sedermera det kodifierade arbetstidsdirektivet. Eftersom det finns väldigt få finländska fiskare i arbetsavtalsförhållande, gäller den föreslagna regleringen en mycket fåtalig skara. Det är dock nödvändigt att kraven i direktivet uppfylls på föreslaget sätt för att Finlands förpliktelser skall fullgöras.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen bygger på ett enhälligt förslag som framlagts för arbetsministeriet av delegationen för sjömansärenden, som är verksam i samband med arbetsministeriet. I delegationen finns representanter för arbetsmarknadsorganisationerna inom sjöfarten, arbetsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt kommunikationsministeriet.

4. Ikraftträdande

Eftersom lagförslaget på ovan nämnt sätt bygger på direktivet om ändring av arbetstidsdirektivet, som skulle ha införlivats med Finlands lagstiftning före den 1 augusti 2003, föreslås att lagen träder i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslaget

Lag

om ändring av 1 och 2 § i sjöarbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjöarbetstidslagen av den 9 april 1976 (296/1976) 1 § 3 mom. och 2 § 9 punkten, av
dem 2 § 9 punkten sådan den lyder i lag 942/1997, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

—————
Denna lag tillämpas med de begränsningar
som anges i 2 § även på arbete som utförs på
sjögående fiskefartyg som går i trafik utanför
de vattenområden som hör till tillämpnings-
området för lagen om arbetstiden på fartyg i
inrikesfart (248/1982).
—————

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på arbete som ut-
förs av
—————

9) den som är anställd

a) på statens fartyg som används för för-
svars- eller sjöbevakningsuppgifter, eller

b) på ett fiskefartyg, om det befinner sig
inom fångstområde; också då tillämpas be-
stämmelserna i 9 a § om minimivilotider.

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 3 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Arbetsminister Tarja Filatov

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 1 och 2 § i sjöarbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjöarbetstidslagen av den 9 april 1976 (296/1976) 1 § 3 mom. och 2 § 9 punkten, av
dem 2 § 9 punkten sådan den lyder i lag 942/1997, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas med de begränsningar som stadgas i 2 § även på arbete, som utföres på fiskefartyg såframt fartyget går i trafik utanför Östersjön.

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas med de begränsningar som anges i 2 § även på arbete som utförs på sjögående fiskefartyg som går i trafik utanför de vattenområden som hör till tillämpningsområdet för lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982).

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på arbete som utförs av

- 9) den som är anställd
a) på statens fartyg som används för försvars- eller sjöbevakningsuppgifter, eller
b) på ett fiskefartyg, då det befinner sig inom fångstområde.

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på arbete som utförs av

- 9) den som är anställd
a) på statens fartyg som används för försvars- eller sjöbevakningsuppgifter, eller
b) på ett fiskefartyg, om det befinner sig inom fångstområde; också då tillämpas bestämmelserna i 9 a § om minimivilotider.

Denna lag träder i kraft den 200 .